

V1-KLASSI VARJENDI PROJEKTEERIMISE JUHEND

VERSIOON 01.10.2026

Käesolev „V1-klassi varjendi projekteerimise juhend“ on koostatud selleks, et toetada V1-klassi varjendite kavandamist, projekteerimist, ehitamist ja kasutamist ning varjenditele esitatavate nõuete ühtset tõlgendamist Eestis. Juhendmaterjal on mõeldud eelkõige projekteerijatele, ehitajatele, kinnisvaraomanikele, kohalikele omavalitsustele, riigiasutustele ning teistele varjendite rajamise ja kasutamisega seotud osalistele.

Eesti juhendi aluseks olev õigusakt: Vabariigi Valitsuse 8. mai 2026. a määrus nr 50 „Varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu, nõuded varjendile ja varjumisplaanile, varjumiskoha kohandamise põhimõtted ning varjumisplaani koostamise kord“.

Määruse algne avaldamismärge: RT I, 13.05.2026, 4. Juhendi koostamisel on lähtutud määruse 1. oktoobril 2026 jõustuvast redaktsioonist. Riigi Teataja: <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/111092026006>

Juhend toetab määruse nõuete ühtset tõlgendamist ja praktilist rakendamist selgituste, soovitude ja näidislahendustega

Soome vastav varjendite juhend on RT 103898 S1-luokan teräsbetoniväestönsuoja.

Sisukord

1. SISSEJUHATUS	12. LÜÜS
2. MÕISTED	13. OLMETINGIMUSED
3. VARJENDI EHITAMISE KOHUSTUS	14. VARJENDI KAITSEUKSED JA -LUUGID
4. VARJENDITE PAIKNEMINE	15. ELEKTER
5. VARJENDI KASUTAMINE TAVAOLUDES	16. SIDELAHENDUSED
6. VARJENDI RUUMID	17. VARJENDI KASUTUSVARUSTUS
7. VARJENDI TULEOHUTUS	18. VARJENDI MÄRGISTUS
8. VARJENDI SISSE- JA VÄLJAPÄÄSUTEED	19. NÕUTAVAD JOONISED JA LISAINFORMATSIOON
9. VARJENDI KONSTRUKTSIOONID	20. VARJENDI HOOLDUS JA KONTROLL
10. KILLUKAITSE JA ÜLELIIGSED AVAD PIIRDE-KONSTRUKTSIOONIS	Lisa 1. Varjendi kontrolliakt. Näidisvorm – üldandmed ja kontrollitulemused
11. KÜTE, VENTILATSIOON, VEEVARUSTUS, KANA-LISATSIOON JA JAHUTUS	Lisa 2. V1-klassi varjendi KVVKJ-projekteerimise näidisandmed

EESSÕNA

Juhendmaterjal on koostatud Vabariigi Valitsuse 8. mai 2026. a määruse nr 50 „Varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu, nõuded varjendile ja varjumisplaanile, varjumiskoha kohandamise põhimõtted ning varjumisplaani koostamise kord“ selgitamiseks ja selle praktilise rakendamise toetamiseks. Juhend täiendab määrust selgituste, soovitude ja näidislahendustega.

Juhendmaterjali on kavas edaspidi järjepidevalt täiendada ja ajakohastada, lähtudes õigusaktide muudatustest, kujunevast rakenduspraktikast, ekspertide ettepanekutest ning kasutajate tagasisidest. Muu hulgas lisatakse selgitusi ja jooniseid, mis aitavad nõudeid paremini mõista ja rakendada. Varjendite rajamise kohustus on Eestis uus ning selle praktiline rakendamine alles kujuneb. Seetõttu puudub juhendmaterjali koostamise ajal Eestis rakenduspraktika, millele tugineda. Mitme juhendmaterjalis käsitletud teema puhul on lähtutud kehtivatest õigusaktidest, rahvusvahelisest kogemusest, tehnilistest standarditest ning ekspertide parimatest teadmistest ja hinnangutest. Juhendmaterjali eesmärk ei ole asendada õigusakte ega projekteerimisstandardeid, vaid aidata kaasa nende ühtsele mõistmisele ja praktilisele rakendamisele. Juhendis esitatud selgitusi ja näidislahendusi tuleb käsitleda eelkõige soovituslike juhistena. Õigusaktidest tulenevad nõuded on täitmiseks kohustuslikud.

Juhendmaterjal on valminud Sisekaitseakadeemia eestvedamisel koostöös valdkonna ekspertidega.

Sisekaitseakadeemia tänab kõiki juhendmaterjali koostamisse panustanud eksperte ja koostööpartnereid nende väärtusliku panuse eest. Juhendmaterjali arendamine on pidev protsess. Kõik asjakohased ettepanekud, tähelepanekud ja parendussoovitused on oodatud, et kujundada Eestis ühtne ja praktiline lähenemine V1-klassi varjendite kavandamisele, ehitamisele ja kasutamisele.

1. SISSEJUHATUS

Käesolev juhendmaterjal tugineb Vabariigi Valitsuse 8. mai 2026. a määrusele „Varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu, nõuded varjendile ja varjumisplaanile, varjumiskoha kohandamise põhimõtted ning varjumisplaani koostamise kord“, selgitades selles sätestatud nõuete tausta ja pakkudes praktilisi näpunäiteid varjendi rajamiseks.

Varjend on hoone või selle osa, mis on rajatud varjumiseks ja mille konstruktsioon kaitseb inimest plahvatusel ning sellega kaasneva lööklaine, laialipaiskuvate esemete ja õhusaaste, sealhulgas ioniseeriva kiirguse eest.

Varjendeid kasutatakse, et tagada inimestele ajutine kaitse vahetu kõrgendatud ohu ajal. Käesolev juhendmaterjal keskendub V1-klassi varjenditele.

V1-klassi varjend on varjend, mille piirdekonstruktsioonid on projekteeritud taluma vähemalt 100 kPa (1 bar) lööklaine ülerõhku. See vastab 100 kN/m² suurusele rõhukoormusele. Varjendi klassitähis „V1“ viitab sellele kaitsetasemele ja tähis „V2“ viitab kaitsetasemele, mille korral talutakse 2 bar lööklaine ülerõhku.

Varjendite rajamisel lähtutakse põhimõttest, et varjend on osa hoone tavakasutusest ning seda kasutatakse suuremal osal ajast muul otstarbel. Seetõttu on oluline projekteerida varjend nii, et see oleks igapäevaselt kasutatav, kuid samal ajal ohuolukorras kiiresti (72 h jooksul) valmis kasutusele võtmiseks.